

modum miraculose meritis dicti domini Thomæ resuscitata *; ad quod probandum produxit dictus dominus Gilbertus procurator capituli Herefordiensis in testes Joannem Alkyu, Nicolaum barbitonsorem, Gregorium de Birches, Joannem de Etou, super precedente miraculo examinatos; Robertum de Widmeistre, et Jordanum Herin, cives Herefordienses, qui, presente eodem procuratore, juraverunt etc. Unius tantummodo ex his testibus depositionem habemus, quam hic damus.

c Bera, a Gallico Biero, Latine foretrum seu sanitapila e t.

f Joannes de Etou, unus, ut dixi, ex testibus, addidit, quod ipse, audito magno tumultu, qui fiebat in ecclesia, accurrens, invenit eam ibidem vivam; et cum cerevisia calida fuisset per Mathildam de Foreste, vicinam ipsius testis, ministrata Christuræ ad sorbendum, et assumpsisset, proiecit per os et exivit de sanguine, quasi unam quartam partem lagenæ; et postea fuit locuta.

g Si hoc ita est, dicenda est hære mulier a morte humanis divinitus servata, non resuscitata.

h Virtus est hære regni Angliæ consuetudo; ut, si quis capitalis criminis reus in ecclesiam aut cimiterium, asyli causa, confugisset, is manu crucem tenens, crinem suum coram ministris regis fateretur, edictoque juramento spouderet, sese intra præfixum a legibus tempus toto regno Angliæ excessurum, nec in illud unquam rediturum etc. Quibus factis, liber ei dabatur egressus ad portum, ex quo erat projecturus. Qui de his phara voluit, vident Conyngam in Glossario ad vocem Aljuratio.

i Ex Rubricis miraculorum ista de novo promitto. Rubrica de probatione decimiquinti et decimisepti miraculorum, facta apud Herefordiam super eo, quod Adam de Kylpek, et Rogerius frater ejus, filii quondam Roberti de Kylpek et Margarithæ ejus uxoris, parochiæ de Strangeforde, diocesis Herefordiensi, dicuntur fuisse per multos annos cæci, et postmodum miraculose meritis dicti domini Thomæ illuminati; ad quæ probanda dominus Gilbertus procurator Capituli Herefordiensis produxit eosdem Adam et Rogerium, et matrem eorum, et dominum Willelmum de Brathewere capellanum, curam ad tempus gerentem dicte parochiæ de Strangeforde, Jacobum de la Pini, Basilicum Tulenar, et Willelmum de Kilpek ejusdem parochiæ: qui quidem testes, presente eodem procuratore, tactis etc. juraverunt etc. Nunc matrem testantem audiamus.

k Copia a Gallico Coelle seu Coille, hære tegumentum capitis est, e lino, lana similive molli materia contextum.

l Ex dictis tantum biennio cæcus fuit; nullo corrigas Rubricam, in qua per multos annos cæcus fuisse liberallius dicitur. Rectius in bulla canonizationis legitur: Puer insuper quinque annorum, qui ex infirmitate quadam omnino visum perdidit, et duobus annis manserat ita cæcus, ductus ad hujus Sancti tomulum, oratione facta, visum recuperavit perfecte.

m Ex hisce liquet, Rogerium non cæcum, sed solum lucrum, sive unius duntaxat oculi lumine captum fuisse, et quidem tribus tantum septimanis, non per multos annos, ut in supradicta Rubrica præperam asserbatur.

n In Rubricis dicitur fuisse parochiæ de Clifton, diocesis Herefordiensis.

o Item alias inquit, verum stare pro esse in quolibet situ corporis in toto hoc processu usurpaci. Hic adhiberi pro facere, manifestum est.

p Alias hujus curationis testes non reperi, nisi Fratrem Joannem de Brompton, sed ejusdem testimonium non habeo. Atque hic finis est septemdecim miraculorum, quæ in Romano codice 4015, qui a tergo inscribitur Processus de vita D. Thomæ de Cantalupo, sive in secunda ejusdem processus parte prima loco recensentur. Sequēbatur hic in eodem codice Rubrica miraculorum, in prima processus parte, in qua de S. Thomæ gestis agitur, apertum pauperum; sed cum has partem jam deduxerim, partem etiam multo uberius habens in testium depositionibus expozitor, illas in Appendicem secro, atque hinc ad miracula treciesimæ, quæ dūdem mox subdantur, progredior.

PARS II

MIRACULORUM.

Varia miracula et beneficia variis collata.

Item eadem die a prædictis procurator capituli Herefordiensis exhibuit prædictis dominis commissariis quæstionem quaterniones de pergamento, in quibus quidem quaternis continentur ducenta et septem miracula infrascripta, videlicet super resuscitatione quadraginta duorum mortuorum: item super illuminatione triginta trium cæcorum: item super erectione triginta octo contractorum: item super curatione viginti quatuor claudorum, et super curatione novem paralyticorum: item super restitutione auditus trium surdorum: item super restitutione loquelæ septem mutorum: item super curatione decem freneticorum et furiosorum: item super curatione aliarum diversarum infirmitatum et diversorum casuum quadraginta. Quibus quidem quaternis præfatis dominis commissariis redditus, et coram ipsis et coram præfato domino Richardo episcopo Herefordensi, et ejus capitulo et clero ecclesiæ Herefordiensis, ab eisdem dominis commissariis coram se evocatis, ex integro lectis, et juramento ab ipsis omnibus (qui non fuerant alias super hoc negotio producti in testes, et qui non juraverant alias dicere veritatem super toto isto negotio usque ad ejus finem dictis dominis commissariis tactis sacrosanctis Evangelis, tunc singulariter a singulis prædito, fuerant prædicti domini episcopus et ejus canonici, omnes tunc in civitate Herefordiensi presentes, et infrascripti de clero Herefordiensi, interrogati ab ipsis dominis commissariis post singula miracula contenta in ipsis quaternis, seriatim lecta, si credebant, dicta miracula omnia et singula esse vera, et posse probari, et fore publica et publica et communiter ascriptis meritis dicti domini Thomæ.

Procurator capituli Herefordiensis exhibuit prædictis dominis commissariis quæstionem quaterniones de pergamento, in quibus quidem quaternis continentur ducenta et septem miracula infrascripta, videlicet super resuscitatione quadraginta duorum mortuorum: item super illuminatione triginta trium cæcorum: item super erectione triginta octo contractorum: item super curatione viginti quatuor claudorum, et super curatione novem paralyticorum: item super restitutione auditus trium surdorum: item super restitutione loquelæ septem mutorum: item super curatione decem freneticorum et furiosorum: item super curatione aliarum diversarum infirmitatum et diversorum casuum quadraginta. Quibus quidem quaternis præfatis dominis commissariis redditus, et coram ipsis et coram præfato domino Richardo episcopo Herefordensi, et ejus capitulo et clero ecclesiæ Herefordiensis, ab eisdem dominis commissariis coram se evocatis, ex integro lectis, et juramento ab ipsis omnibus (qui non fuerant alias super hoc negotio producti in testes, et qui non juraverant alias dicere veritatem super toto isto negotio usque ad ejus finem dictis dominis commissariis tactis sacrosanctis Evangelis, tunc singulariter a singulis prædito, fuerant prædicti domini episcopus et ejus canonici, omnes tunc in civitate Herefordiensi presentes, et infrascripti de clero Herefordiensi, interrogati ab ipsis dominis commissariis post singula miracula contenta in ipsis quaternis, seriatim lecta, si credebant, dicta miracula omnia et singula esse vera, et posse probari, et fore publica et publica et communiter ascriptis meritis dicti domini Thomæ.

EX PROCE-
CANONISATIONIS
quapropter be-
cudum tempo-
rit annuam
probatum a
testibus.

2 Et omnes unanimiter, nemine discrepante, responderunt, quod sic sub virtute juramenti prestiti per eosdem; adicientes nihilo minus in virtute prestiti juramenti per eos, quod nullam scribant, nec credebant fradem adesse vel fuisse in miraculis antedictis. Nomina vero predicta jurantium et deponentium sunt ista: Magister Henricus de Schorne archidiaconus Herefordiensis; dominus Gilbertus vicarius de Magna Marcle, et Thomas de Guytes, procuratores in isto negotio capituli Herefordiensis; qui fuerunt protestati in nomine dicti capituli, se et dictum capitulum, si (quod non credebant) in posterum opus esset, predicta miracula et alia plura, que scripta sunt in dictis quaternis, probaturos. Nomina testium. Predictus dominus Richardus episcopus Herefordiensis; Magister Robertus de Gloucestria cancellarius, dominus Johannes de Kemesey, Richardus de Sonesfeld, Magister Johannes de sancto Johanne, canonici.

quorum nomina
recesserunt

3 Dominus Hugo penitentarius, dominus Wilhelmus de Linda, Richardus de Webeleye, Joannes de Pounde, Wilhelmus dictus Juvenis, Thomas Pistor, Radulphus de Exesham, Alfredus Hugo de Caus, capellani, et Hugo de la Bache diaconus, custodes tumuli dicti domini Thomæ; Wilhelmus Vallet, Elias de Suitone, Radulphus Milet, Thomas de Leminiestre, Walterus de Suitone, Walterus de la Bache, Joannes Raci, Richardus de Credeley, Wilhelmus Stori, Nicolaus de Yaweworthe, Joannes de Kingstone, Walterus de Tibretone, Joannes Helle, Joannes de Burghelle, Philippus de Witeneye, Rogerus de Posthement, Joannes de Maureden, Rogerus de Cuce et Joannes de Witeneye, presbyteri; Richardus de Morne, Wilhelmus de Balkemare, Joannes Kok, Walterus de Coblintone, Rogerus de Broynon, Walterus Lemason, Philippus de Stradel, Walterus de Willeye, diaconi et subdiaconi; et Joannes de Magdalena juratus, qui recessit in lectura rubricæ de mutis: qui omnes sunt de choro et gremio ecclesie Herefordiensis.

nonnullique
circa hanc de-
cretis,

4 Post hæc dicti domini commissarii videntes, quod in multis ex miraculis, in dictis quaternis contentis, non continebatur annus nec dies; quia dicebatur, fuisse omissum ab illis, qui abstrahendo de aliis quaternis et abbreviando, dictaverant in eisdem quaternis contenta; præceperunt eidem domino episcopo et dictis tribus procuratoribus in virtute juramenti prestiti per eosdem, quod fideliter insererent in margine dictorum quaternionum post singula miracula, in quibus abbreviatores non apposuerant annum nec diem, dictos annum et diem, de quibus essent certi per inquestas b et informationes ac probationes super dictis miraculis dudum receptas et habitas in ecclesia Herefordiensis: quod se facturos, responderunt.

duodecim mira-
cula specialius
probatum.

5 Subsequenter cum antedicti procuratores dicerent, se multos testes habere in promptu ad probandum veritatem multorum miraculorum, in dictis quaternis contentorum, et aliorum, et esset magna pars populi civitatis Herefordiensis in cathedrali ecclesia ad testificandum congregata, et de tempore non restaret dictis dominis commissariis, nisi quod supererat de ista die xiii mensis Novembris usque ad horam Vesperarum e, fuerunt per eos summarie recepti et examinati super infrascriptis duodecim miraculis, de quibus continentur in quaternis miraculorum sex (scilicet secundum, tertium et quartum, septimum, oc-

tavum et nonum) infrascripti testes, post singula miracula nominati et examinati, a procuratoribus predictis producti, et in ipsorum procuratorum presentia, tactis sacrosanctis Evangeliiis, jurati dicere veritatem.

6 Primum miraculum. Dominus Milo predictus, juratus et examinatus, deposuit in Gallico, se propter torneamenta d, que hactenus secutus fuerat, adeo fuisse per sex annos contractum in tibiis, quod nullo modo ire poterat, sed semper cum pudore et dolore tibiis complicatis manebat, et per nullam artem medicorum sibi potuerat subveniri. Cum autem ei persuasum fuisset a domino Richardo, nunc episcopo Herefordiensis, ut veniret ad quamdam maximam sollemnitatem, ab ipso episcopo in festo Resurrectionis domini, quando per ipsum episcopum fuerunt translata ossa ipsius domini Thomæ in tumulo, in quo nunc sunt, faciendam e; ipse testis fecisset se apportari in quodam curru ad Herefordiensem civitatem, et audivisset, quod in dicta translatione ossium deus fuerat multa miracula pro ipso sancto Thoma in die Jovis sancta et in die Parasceve operatus, confessos peccata sua, fecit se portari ad dictum tumulum f: hora Vesperarum in die Sabbati ante dictum festum Resurrectionis, rogans devote dictum S. Thomam nobilem, ut eidem militi nobili, sic abjecto et misero, compateretur, et ut curationis gratiam obtineret.

Nobilis miles,
sacerdos, cum
tractus,
d

7 Mane autem facto, cum fieret in dicta ecclesia Herefordiensis representatio resurrectionis domini, dixit, se adeo plene et perfecte ad dictum tumulum eiusdem S. Thomæ meritis fuisse curatum, quod eadem die exultans in domino servivit coram episcopo supradicto in solenni convivio celebrato per eum, et ex tunc dixit, se fuisse sanum et potentem; sicut nunc esse apparet. Et est sciendum, quod iste miles famosus et notus est, et miraculum, quod in ejus personam accidisse dicitur, valde vulgatum; et pluries fuerat coram dictis dominis commissariis diabus præcedentibus, et obtulerat, se predictum miraculum per multos fide dignos probaturum; sed propter alias probationes super aliis miraculis ministratas non fuerat admissus. Testis centesimus octagesimus primus, Dominus Gilbertus procurator predictus deposuit de infirmitate, miraculosa curatione et sanitate dicti militis, de visu; et est sciendum, quod hoc miraculum non est contentum in quaternis predictis.

ad Sancti sepul-
crum rubricam
notatur

8 Miraculum secundum. Item intendit probare dictus procurator secundum miraculum in rubrica de mutis contentum; videlicet quod Hugo de Stoktone, filius Agnetis Lescepestere, a biennio mutus, loquelam receperit, et quod omnibus insipientibus in os ejus magna portio lingue sue videtur de novo meritis dicti S. Thomæ crevisse. Ad quod probandum produxit dominum Joannem vicarium de Leminiestre, Herefordiensis diocesis, et Walterum tinctorem, et Walterum Walen, capellanum de eadem parochia; et Robertum Pistorum, ejusdem parochie. Super predictis deposuerunt dicti, vicarius, quod predicta dicuntur publice et communiter in parochia supradicta; præfatus Walterus tinctor, quod vidit linguam predicti Hugonis præcisam, quam dicebatur novem ipsius Hugonis abscidisse; et postea vidit eandem linguam integram, et novam partem lingue adherentem parti veteri ipsius lingue non præcise, et publice ac communiter dicitur miraculose factum esse meritis dicti S. Thomæ.

Pater, lingua, a
novem, præci-
sa, Sancti ope
reddita

abscidisse

mae. Robertus dixit, se vidisse linguam præcisam cuidam dictæ parochiæ, quem non novit ex nomine, sed ex intuitu personæ; et dicitur, quod a noverca ejus fuit præcisæ. De appositione novæ linguæ et miraculo nihil sciens. Walterus Walen dixit, se novisse unum infantem, qui vocatur Joannes, in dicta parochia, et vidisse ejus linguam præcisam et a noverca, ut dicebatur, ipsius; et postmodum novam linguam veteri superadditam meritis, ut communiter dicitur, dicti S. Thomæ.

9 Tertium miraculum. Item intendit probare prædictus procurator, quod Joannes de Hanneleye, parochiæ de Credeleye, diocesis Herefordiensis, fuerit per septem annos contractus, et postmodum meritis dicti S. Thomæ miraculose curatus, cum rediret de ecclesia Herefordiensi. Ad cujus quidem miraculi, et quarti miraculi proxime subsequæntis probationem producit hos testes;

* et de Kynton Petrum de Ekynton * capellanum de Credeleye, Julianam Kinges, Joannem de Hanneleye, ejusdem parochiæ de Credeleye, Joannam della Tuyalle *, Philippum Leambler, Ricardum dictum Leku. Istud miraculum conti-

10 nentur in quaternis. Quartum miraculum. Item intendit probare prædictus procurator, quod Juliana de Credeleye supradicta fuerit contracta per multos annos, et postmodum in somnis admonita, ut visitaret tumulum dicti S. Thomæ, fuerit ibi miraculose curata. Istud miraculum continetur in quaternis.

10 Dominicus Petrus prædictus deposuit in Gallico, se vidisse dictum Joannem claudum; et quod idem Joannes narraverat, se somniasse et visionem habuisse, quod curaretur ad tumulum dicti S. Thomæ; et cum venisset ad dictum tumulum contractus, ambulans et bene valens inde recessit. Dictam autem Julianam, dixit, se vidisse, dum esset in parochia illa capellanus, claudam et ire nequientem; et dicebatur habuisse visionem a dicto S. Thomæ, quod balicaretur; et se post dictam visionem balcasse; et postea vidit eam eadem Julianam prædictam, quæ incedebat cum baculo curva f., deposuit in Anglico, quod fuerat contracta per septem annos, et quod non potuerat ire, et quod habuit visionem in somnis a dicto S. Thomæ, ut balicaretur; et eam balcasset se, fuit curata.

11 Joannes prædictus in cujus personam dicitur dictum miraculum contigisse, deposuit in Anglico, se fuisse per multos annos contractum et contractum, et quod in somnis habuerit visionem, quod veniret ad tumulum dicti S. Thomæ; et cum venisset, et non permitteretur intrare ecclesiam, et stare prope dictum tumulum, et reverteretur, fuit in via revertendo curatus meritis dicti S. Thomæ. Joannes de Tuyalle deposuit in Anglico, se vidisse dictum Joannem et Julianam per septem annos contractos. Et dictus Joannes aliquando jacebat in via publica, non habens alibi, ubi jaceret; et postmodum vidit eos sanatos meritis, ut dicebatur, dicti S. Thomæ, de quo habuerant visiones. Philippus deposuit in Anglico, se vidisse utrumque contractum, et postmodum infra istum annum curatum meritis dicti S. Thomæ. Ricardus deposuit in Anglico, se vidisse utrumque contractum, et postmodum curatum meritis dicti S. Thomæ; et quod Juliana fuerat curata infra istum annum, et Joannes, erat triennium elapsum.

12 Quintum miraculum. Item intendit probare dictus procurator, quod Philippus Panot paro-

chiæ de Magna Cowerne, diocesis Herefordiensis, fuerat per multos annos contractus, et postmodum miraculose meritis dicti S. Thomæ erectus. Ad quod probandum produxit in testes Philippum prædictum, dominum Robertum vicarium de Magna Cowerne, Joannem Philippum, Walterum Panyot et Rogerum de Barat; et non continetur in quaternis miraculorum. Philippus Panot deposuit in Anglico, se per quinque annos adeo fuisse contractum, quod non poterat ire, et postmodum ad tumulum et meritis dicti S. Thomæ fuisse curatum; in die S. Jacobi fuerunt duo anni, Robertus vicarius dixit in Gallico, se vidisse prædictum Philippum per quinque annos contractum in tantum, quod non poterat ire; et postmodum fuisse curatum meritis dicti S. Thomæ; in die S. Jacobi fuerunt duo anni. Joannes Philippus dixit in Anglico, se vidisse dictum Philippum adeo contractum, quod tibiæ hærebant coxis; postmodum vidit ipsum, nescit qualiter, curatum. Walterus dixit in Anglico, se vidisse eum adeo contractum per quinque annos, quod non poterat se movere; et postmodum fuit curatus (duo anni sunt elapsi) meritis dicti S. Thomæ; nescit, qua die. Rogerus dixit in Anglico, se vidisse eum contractum per E quinque annos, et fuisse curatum ad dictum tumulum, ad quod fuerat adductus in quadam equo per ipsum Rogerum: in die S. Jacobi fuerunt duo anni.

13 Sextum miraculum. Item intendit probare dictus procurator, quod Joannes filius Adæ de la Hulle, parochiæ de Credeleye, fuerit mortuus, et per merita dicti S. Thomæ miraculose resuscitatus. Ad quod probandum induxit Joannem Honwit, dominum Petrum de Ekynton, capellanum parochiæ de Credeleye, diocesis Herefordiensis, et Adam Lenremou *. Non continetur in quaternis miraculorum. Joannes Honwit deposuit in Anglico, se vidisse prædictum Joannem, filium Adæ, tunc dimidii anni, jam sunt quindecim anni elapsi, mortuum morte naturali; et ipse mensuravit eum ad dictum S. Thomam: et cum strisisset mortuus, et cum vidisset mortuum a galli cantu usque ad horam Nonæ, mensuratus ad dictum S. Thomam, revixit. Dominus Petrus deposuit in Gallico, se audivisse publice et communiter narrare prædicta in parochia supradicta. Adam deposuit in Anglico, se vidisse (sunt quindecim anni elapsi, nescit, quo die) dictum Joannem, filium Adæ de la Hulle, a galli cantu usque ad horam Nonæ mortuum, et ad dictum S. Thomam mensuratum revivisse.

14 Septimum miraculum. Item intendit dictus procurator probare, quod Lucia de Aspertone, filia Matildis de Eldeburg, Herefordiensis diocesis, in quodam stagno casu submersa et mortua, meritis dicti S. Thomæ fuerit resuscitata. Ad quod probandum produxit infrascriptos testes, scilicet dominum Ricardum, capellanum de Aspertone, Matildam de Eldeburg, Reginaldum Bayardum, Hugonem Bayardum, et Walterum de Capel. Istud continetur in quaternis miraculorum. Ricardus deposuit in Gallico, quod non erat in parochia, quando contigit miraculum supradictum; sed publice et communiter dicitur meritis dicti S. Thomæ dicta Lucia post mortem fuisse resuscitata. Matildis mater dictæ Lucie deposuit in Anglico, quod dicta Lucia filia sua fuit in aqua submersa circa horam mediam inter Tertiam et Nonam, et quod fuit extracta de aqua mortua circa horam mediam inter Nonam et solis occasum. Et fuit mensurata ad dictum S. Thomam; et postmodum

ET PROCESSUS
CANONIZATIONIS.
idem alius vehementer contractus, illius operantibus

Puer naturalis morte defunctus.

* et Lauredon

F

et puella in stagno exstincta.

EX PROCESSU
RAPPORTATIONIS
9

S. Thomæ men-
surata revivis-
cent.

dum circa galli cantum revixit, die Veneris post festum Exaltationis sanctæ Crucis y in Maio fuerunt octodecim anni.

15 Raynaldus deposuit in Anglico, prædictam Luciam fuisse submersam circa horam meridiei, et jacuisse submersam in aqua usque ad horam mediam inter Nonam et solis occasum: et cum esset extracta mortua, fuit mensurata ad dictum S. Thomam, et revixit, cum stisset mortua usque ad galli cantum; die Veneris post festum sanctæ Crucis in Maio fuerunt octodecim anni. Et dixit, cum revixisset prædicta Lucia, se fuisse cum domino Thoma, ipso teste eam interrogante, ubi fuerat. Hugo Hayard deposuit in Anglico, dictam Luciam fuisse submersam circa horam meridiei die Veneris post festum S. Crucis in Maio fuerunt octodecim anni) et circa horam inter mediam Nonam et solis occasum fuisse de aqua abstractam et mensurata ad dictum S. Thomam; et quod stetit mortua usque ad galli cantum; et tunc revixit, et dixit omnibus presentibus, cum revixisset, se esse filiam dicti S. Thomæ. Walterus dixit publice et communiter refert in dicta parochia supradicta, de quibus alii testes deposuerunt de visu.

Salutem septem
annorum

16

* ad Andam

16 Octavum miraculum. Item intendit dictus procurator probare, quod Anicia de la Putte de Castellone, diocesis Herefordiensis, fuerit per multos annos contracta, et postmodum miraculose curata meritis dicti S. Thomæ. Ad quod probandum produxit infrascriptos testes, scilicet Wilhelmum Sward, capellanum parochialem de dicto Castellone, Galfridum de la Putte, Wilhelmu de la Putte, Richardum le Carpenter, et Emmam de la Putte. Istud non contrahitur in quaternis miraculorum. Ricardus capellanus deposuit in Gallico, se vidisse dictam Aniciam sanam, antequam ipse esset in dicta parochia, et postmodum vidit eam contractam per septem annos: et cum fuisset mensurata ad S. Thomam prædictum, fuit curata (in die S. Nicolai h fuerunt septem anni) in ecclesia Herefordensi. Galfridus dixit, se vidisse eandem Aniciam per septem annos contractam; et postmodum fecit eam apportari per quatuor personas ad ecclesiam Herefordensem. Et cum fuisset mensurata et stisset per tres dies, fuit curata.

post habitam
visionem ad
fuerunt tunc
lum erant in-
colunt;

17

17 Et primo dixit, quod erant jam viginti anni; postmodum quod erant duodecim, et quod illud fuit quatuor miraculum, quod hinc fuerat operatus pro dicto S. Thoma. Wilhelmus deposuit in Anglico, se vidisse dictam Aniciam per septem annos contractam. Postmodum dicebatur habuisse in somnis, quod curaretur ad tumulum dicti S. Thomæ; et cum fuisset mensurata et portata ad ecclesiam Herefordensem, fuit ibi curata; in festo S. Nicolai fuerunt viginti anni. Postmodum dixit, se de annis, quot sunt, quod curata fuerit, non recordari. Ricardus deposuit in Anglico, se vidisse prædictam Aniciam per septem annos contractam, et postmodum curatam, jam sunt viginti anni (nescit, qua die cum fuisset mensurata ad dictum S. Thomam, et habuisset de eo, ut dicebatur, quandam visionem. Emma deposuit in Anglico, prædictam Aniciam fuisse sororem suam, et se vidisse eam contractam per septem annos; et cum habuisset visionem, quod curari debebat ad tumulum dicti S. Thomæ, et fuisset mensurata ad eum; apportata ad dictum tumulum per quatuor mulieres, fuit ibi curata, ipsa Emma præsentem; nescit, qua die, sed erant septem anni. Postmodum dixit, quod erant ultra novem; quia dicta Anicia nupserat post dictam curationem, et habebat quandam filiam novem annorum.

18 Nonum miraculum. Intendit probare dictus procurator, quod Quenelda Tidihori *, parochia de Foy Herefordiensis diocesis, per multos annos contracta, fuerat miraculose curata meritis dicti S. Thomæ. Ad quod probandum induxit in testes dominum Henricum vicarium Belfoy, Ricardum de Foy, Henricum Bok et Walterum Franceys. Constat in quaternis miraculorum, Henricus vicarius deposuit in Gallico de relato alicui, quod dicta Quenelda fuerat contracta tribus annis, ut publice dicebatur, et habebat gemam et tibias incurvatas; et quod postmodum fuit moris dicti S. Thomæ miraculose curata; et subsequenter vidit eam sanam. Ricardus deposuit in Anglico, se vidisse dictam Queneldam a lea per tres annos contractam, quod nullo modo poterat ire de quatuor annis l.

dem altera a h
tracta
* ad Quenelda
Gyldhou

19 Et domina Juliana de Tregoz, soror dicti domini Thomæ h fecit eam confiteri, et mensuravit eam ad dictum S. Thomam, et fecit eam portari ad ejus tumulum, et vidit eam inde redire sanam. Henricus deposuit in Anglico, se vidisse dictam Queneldam adeo contractam bene per quatuor annos, quod nullo modo poterat ire, nisi rependo manibus per terram. Postmodum portata (nescit, quo anno, nec quo die) ad tumulum dicti S. Thomæ, et ad eum mensurata, fuit ibi curata et bene erecta. Walterus deposuit in Anglico, se vidisse dictam Queneldam a lea contractam per tres annos, quod non poterat ire, nisi rependo manibus per terram; et eam dicta domina Juliana Tregoz ipam sunt novem anni elapsi; nescit, qua die stansset ei, quod conficeretur; et fecisset eam mensurari ad dictum S. Thomam, fuit curata; et dicta domina Juliana adduxit eam ad ecclesiam Herefordensem.

l.
mensurata
ista die ipam
conferatur
k

20 Decimum miraculum. Item intendit dictus procurator probare, quod Margarita, filia Ricardi Pinke, parochia de Wotton Herefordiensis diocesis, fuit mortua, et meritis dicti S. Thomæ resuscitata. Ad quod probandum produxit infrascriptos, scilicet Sibillam Tibbe matrem dictæ Margaritæ, dominum Rogerium vicarium de Wotton, Ecclesiam Wale et Sibillam Adevede *. Non est in quaternis miraculorum l. Sibilla deposuit in Anglico, se vidisse dictam filiam suam, tunc sexdecim hebdomadarum, in cunabulis; et cum fuisset dicta Sibilla ad tumulum quandam bidem horam matutinali, et redisset, tota bidem, ad domum, invenit dictam filiam suam mortuam, pendentem per brachium suspensam in cunabulis m. Cum autem stisset mortua usque ad horam vespertinam, et capellanus B. Marie ejusdem loci mensurasset eam ad dictum S. Thomam, revixit. Rogerius vicarius dicti loci idem ex communi et publico relato populi dicti loci deposuit in Gallico, et quod die Lunæ post festum sanctæ Crucis in Maio fuerunt octodecim anni. Cecilia deposuit in Anglico, se vidisse dictam Margaritam mortuam ex prædicta suspensione ab hora matutinali usque ad horam vespertinam, et quod mensurata ad dictum S. Thomam, revixit; die Lunæ post festum S. Crucis fuerunt octodecim anni. Sibilla deposuit in Anglico, se vidisse eam mortuam ab hora matutinali usque ad horam vespertinam; et quod mensurata ad dictum S. Thomam revixit; die Lunæ circa festum S. Crucis in Maio fuerunt octodecim anni.

Parola i. in
me pascunt,
Sibilla mortu-
tam,

* ad Adevede
l

k

m

21 Undecimum miraculum. Item intendit probare prædictus procurator, quod Joannes, filius Roberti de Bokland n, parochia de Kemare Herefordiensis diocesis, fuerit natus mortuus, et postmodum meritis dicti S. Thomæ fuerit et adhuc sit vivus. Ad quod probandum producit dominum Ricardum de

dem infans
cognoscit natus
n

ANNOTATA.

de Kuoile, vicarium ejusdem loci, prædictum Robertum, et Agnetem d'Abbot ejus uxorem, et Joannam Hobin. Non est in quaternis miraculorum. Gerardus vicarius deposuit in Gallico de fama in parochia et relatu patris, et quod hæc fuerant isto anno, quo dictus procurator probare intendit o, et quod pater fecit eum baptizari propter timorem mortis p. priusquam infans esset presentatus in ecclesia Herefordiensi; sed non vidit eum mortuum, Robertus deposuit in Gallico, prædictam uxorem suam sibi retulisse, quod non senserat motum in utero suo, quando peperit dictum eorum filium ab hora Nona diei Dominice præcedentis, usque ad horam mediam diei Lunæ, qua peperit eum mortuum in media Quadragesima isto anno q; et postquam fuit natus mortuus, vidit eum tanto tempore mortuum, quod ipse potuisset ivisse per unum milliare et plus, ut credit.

endoneque mensuratus.

22 Et cum fuisset mensuratus ad dictum S. Thomam, apparuerunt in eo signa vitæ, et adhuc vivit; et præsentavit eum coram dominis commissariis antedictis. Et dixit, quod postmodum fuit infirmus, et quod iterum mensuratus convalescit. Agnes mater dicti Joannis deposuit in Anglico, eum fuisse natum mortuum; et quod non senserat in eum motum in ventre suo ab hora media diei Dominice usque ad horam eandem diei Lunæ sequentis in media Quadragesima proxime præterita. Et cum fuisset sic natus mortuus et postmodum mensuratus ad dictum S. Thomam, revixit, et adhuc vivus est. Et vidit eum mortuum per tantum spatium (ut arduatur) quod homo ivisset per unum dimidium milliare. Et fuit ei relatum, quod post parturitionem ejus, antequam ipsa eum videret, steterat tanto tempore mortuus, quod homo ivisset per alium dimidium milliare. Joanna deposuit in Anglico, quod dicta Agnes pepererat memoratum Joannem mortuum, ea vidente, quæ erat obstetrix, circa horam vespertinam; et dicta Agnes narraverat ei, quod non senserat in eo motum in utero suo ab hora Nona diei Dominice præcedentis, quousque peperit eum; et videtur ei, quod steterat mortuus per tantum spatium, quod potuisset ivisse per dimidium milliare.

altera quoque infans a matre oppressa, ex ore sedantur. ut. Eyene

23 Theodericum miraculum, item intendit probare dictas procurator, quod Leticia, uxor Willelmi fabri de Kuges, parochie Yenne, Herefordiensi diocesis, oppresserit Agnetem filiam suam de nocte dormiendo, et quod ex dicta oppensione dicta Agnes fuerat mortua, et postmodum revixerit, mensurata ad dictum S. Thomam. Ad quod probandum produxit prædictam Leticiam et Joannam uxorem Willelmi fabri r. Istud non continetur in quaternis miraculorum. Leticia prædicta deposuit in Anglico, dictam filiam suam fuisse ab ea, qua tunc erat infirma, in lecto suo oppressam, et ex oppensione mortuam (circa festum S. Michaelis fuerunt decem et novem anni) et excitata vidit eam mortuam per tantum spatium, quod homo ivisset per unum milliare et amplius. Et cum fuisset mensurata ad dictum S. Thomam, revixit, et quod erat tenera quatuor septimanarum dumtaxat; et fuit conquassata ex oppensione: fluxit multum de sanguine ab ore et naribus Agnetis prædictæ. Joanna prædicta deposuit in Anglico, se suscepisse dictam Agnetem mortuam de gremio matris suæ (circa festum B. Michaelis sunt multi anni, sed non recolit, quod et vidit eam mortuam per tantum spatium, quod homo potuisset ivisse unum milliare et amplius. Et cum fuisset mensurata ad dictum S. Thomam, revixit. Non est in quaternis miraculorum.

a Erat die xiii Novebr's, ut mox patebit.

b Id est, per inquisitionem.

c Nihilum quia tunc terminabatur quatuor mensium spatium, a Clemente V Papa ad inquirendum de vita et miraculis S. Thomæ illis præferum.

d Hoc est, hastiludia, ac prælia ludicra.

e Facta est hæc translatio anno Christi 1287. Ad Commentarium prævium § xii.

f Intellige, ante curatorem.

g Mense Maio, sive die in ejusdem mensis, colitur festum Inventionis sacrosanctæ Crucis; festum autem Exaltationis ejusdem die xix Septembris. Unum ergo festum pro altero hic positum est.

h S. Nicolaus Myrensis episcopus diem sibi sacrum habet vi Decembris.

i Forte hic legendum est tribus annis, vel supra tres annos.

k Ad Commentarium prævium § i.

l Iuno est. Ad Partem iii, num. 4.

m Loco mox citato, casus rectius sic expositus est: dimissa in cunabulo minus caute sub custodia cujusdam infantis alterius, . . . vinculisque cunabuli resolutis, seu ex motu infantis nimis laxatis, a cunabulis decidit, et capite cum humeris ad ima vergente, pedibus vero ac tibis superius firmiter ligatis, horribiliter sic pendit etc.

n In altero apographo nostro legitur: De Kok Lond.; utro modo rectius, haud dispicio.

o De anno nihil a procuratore asertum legi.

p Hoc pater non dixit, uti mox apparebit.

q Isto loquendi modo videtur indicare annum, quo testabatur, nempe annum 1367, quod etiam ex testimonio Agnetis mox constabit.

r Aut hic fuit dicendum a patre puella resuscitata, aut error habet: nam supra dicitur Leticia fuisse uxor Willelmi fabri, patris dictæ puellæ Agnetis.

PARS III

MIRACULORUM.

PREFATIO.

In hac cedula continentur quedam de miraculis, quæ operata est potentia summi Dei his diebus in ecclesia cathedrali Herefordiensi, et in diversis partibus mundi, eidem ecclesie per juramentum fide dignorum nunciatis a, ad laudem et gloriam sui nominis, et ad declarationem meritum et vite beatitudinis servi ejus, pie memorie domini Thomæ de Cantuaria, quondam episcopi ecclesie supradictæ, cujus ossa in eadem ecclesia sunt sepulta.

ANNOTATUM.